תורה אור

אם אינו ענין לנשך כסף שהרי כבר נאמר לא תשיך לאחיך, תנהו ענין לרבית כסף. אין לי אלא בלוה, במלוה מנין? נאמר "נשך" בלוה ונאמר "נשך" במלוה מה נשך האמור בלוה לא חלקת בו בין בכסף בין באוכל בין בנשך בין ברבית אף נשך האמור במלוה לא תחלוק בו בין בכסף בין באוכל בין בנשך בין ברבית, מנין לרבות כל דבר ת"ל °נשך כל דבר אשר ישך. רבינא אמר לא נשך באוכל ולא רבית בכסף צריכי קרא דאי כתיב את כספך לא תתן לו בנשך ואכלך (א) במרבית כדקאמרת, השתא דכתיב "את כספך לא תתן לו בנשך ובמרבית לא תתן אכלך" קרי ביה הכי את כספך לא תתן לו בנשך ובמרבית, ובנשך ובמרבית לא תתן אכלך. *והא תנא נאמר נאמר קאמר? הכי קאמר, אילו לא נאמר קרא הייתי אומר גזירה שוה *עכשיו שנאמר קרא, ג"ש לא צריך, אלא גזירה שוה למה לי? לנשך כל דבר אשר ישך דלא כתב במלוה. אמר רבא למה לי דכתב רחמנא: לאו ברבית, לאו בגזל, לאו באונאה? צריכי דאי כתב רחמנא לאו ברבית משום דחידוש הוא דאפילו בלוה אסרה רחמנא ואי כתב רחמנא לאו בגזל משום דבעל כרחיה אבל אונאה אימא לא ואי כתב רחמנא לאו באונאה משום דלא ידע דמחיל, חדא מחדא לא אתיא, תיתי חדא מתרתי? הי תיתי לא לכתוב רחמנא לאו ברבית ותיתי מהנך, מה להנך שכן שלא מדעת תאמר ברבית דמדעתיה, לא לכתוב רחמנא לאו באונאה ותיתי מהנך מה להנך שכן אין דרך מקח וממכר בכך, אלא לא לכתוב רחמנא לאו בגזל ותיתי מהנך דמאי פרכת: מה לרבית שכן חידוש, אונאה תוכיח, מה לאונאה שכן לא ידע ומחיל, רבית תוכיח, וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שכן גוזלו אף אני אביא גזל. אמרי הכי נמי, אלא לאו בגזל למה לי? לכובש שכר שכיר, כובש שכר שכיר בהדיא כתיב ביה °לא תעשוק שכיר עני ואביון? לעבור עליו בשני לאוין, ולוקמה ברבית ואונאה ולעבור עליו בשני לאוין? דבר הלמד מענייננו

ובענייננא

רבית בכסף מנין. שעובר אף בלאו שני של רבית: **ת"ל.** בלוה נשך כסף אם אינו ענין לגופו לחייבו על לאו של נשך שהרי כבר נאמר בראש המקרא "לא תשיך" ובסופו נאמר "כל דבר אשר ישך" תנהו ענין לרבית כסף והשתא דשמעינן "מלא תשיך" בין כסף ובין אוכל, אייתרו תרוייהו "נשך כסף, ונשך אוכל" לחייב את הלוה על לאו של רבית על שניהן: **אין לי.** שעובר בשני לאוין בין בכסף ובין באוכל אלא לוה: **רבינא אמר לא נשך באוכל ולא רבית בכסף צריכי קרא.** למיגמר במלוה מן הלוה, דבגופו כתיבי כדמפרש ואזיל: **כדקאמרת.** "נשך" קאי אכסף ו"מרבית" אאוכל: **והא תנא נאמר נאמר קאמר.** ומגזרה שוה נפקא ליה והיכי פליג אמורא אתנא ואמר דמגופיה ילפי': **הכי קאמר תנא אילו לא נאמר קרא.** בדרך המשמע לשניהם אע"פ כן הייתי לומדו בגזירה שוה, והשתא גזירה שוה לא צריך להכי: **למה לי לאו ברבית לאו בגזל כו'.** ילמדו זה מזה שבכולן חסרון ממון שמחסר את חבירו: **דאפילו בלוה אסר רחמנא.** וגזר עליו שלא יתננו והיכא למימר חידוש הוא שחידשה תורה בזו ולא שחסר להסר את חבירו בדרך אחרת דהא אסרת לוה לאו משום דמחסר הוא: **מה להנך דלא מדעתיה.** הונאה לא ידעי ביה, גזל על כרחיה שקל: **תאמר ברבית דמדעתו.** נותן לו: **שכן אין דרך מקח וממכר.** תאמר באונאה שהיא דרך מקח וממכר ויש בני אדם שצריכין לחפץ וקונין ביותר משוויו: **לא לכתוב בגזל ותיתי מהנך.** דכי פרכת מה לרבית שכן חידוש תאמר בגזל, אונאה תוכיח, מה לאונאה שכן לא ידע דמחיל תאמר בגזל דידע ולא מחיל, והיכא למימר דמייאש ומחיל, רבית תוכיח, וחזר הדין הצד השוה שבהן שמחסרו ממון אף אני אביא גזל: **לכובש שכר שכיר.** דלא מטא לידיה ולא מחסר ליה:

ובעניינא

אם אינו ענין לנשך כסף שכבר נאמר לא תשיך. פי' אפילו אי לא כתב אלא לא תשיך לאחיך כסף אוכל הוי ידעינן נשך בכסף ואוכל ואי כתב לא תשיך לאחיך נשך כסף אוכל הוי ידעינן נמי רבית כסף ואוכל בהם אינו ענין ונשך אוכל אתי לג"ש ונשך כל דבר אתי לאוקמי נשך במלוה בהם אינו ענין ללוה והויא ג"ש מופנה משני צדדים והיינו דקאמר בסמוך מה לוה לא חלקת כו' דהכל כתב בלוה וכי קאמר נשך באוכל מנין ת"ל נשך אוכל לאו מנשך מפיק אלא מאוכל גרידא דקאי אלא תשיך וה"ק ת"ל נשך אוכל בלוה ובג"ש מפיק ליה במלוה וא"ת כיון דכתיב כל דבר אפילו לרבות עלים ואבנים א"כ כסף אוכל למה לי [א] וי"ל למדרש כלל ופרט וכלל לא תשיך כלל כסף אוכל פרט כל דבר חזר וכלל מה הפרט מפורש דבר המטלטל וגופו ממון כו' יצאו קרקעות שאין מטלטלין ויצא פחות מש"פ שאינו ממון וכן משמע פרק נערה (כתובות דף מו: ושם ד"ה אתיא) דקתני רבי יהודה אומר אינו חייב עד שיספור דאתיא (*שומא שומא) בעי ר' ירמיה שכרס בקרקע מהו או בפחות מש"פ מהו ואי שייך רבית בקרקע או בפחות מש"פ מאי בעי אלא ודאי פטור ובעי כיון דגמר מרבית מה להלן פטור אף כאן פטור א"ד לא והדאמר בערכין (דף לא: ושם) גבי בתי ערי חומה רבית גמורה היא והתורה התירה התם הלוה מעות על הקרקע אבל קרקע בקרקע אפשר דשרי מן התורה:

קרי ביה כספך לא תתן בנשך ובמרבית. וה"נ בפ"ק דע"ז (דף כ: ושם ד"ה אחד) ופרק כל שעה (פסחים דף כח: ושם ד"ה ליכתב) ופרק כל הבשר (חולין דף קיד: ושם ד"ה או) לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה או מכור לנכרי ודרים לגר תתננה ומכור תתננה ומכור לנכרי ואפילו מאן דפליג היינו משום דכתיב או לחלק וא"ת בפ"ק דקדושין (דף לב: ושם) לא בעו רבנן למדרש כר' יוסי הגלילי מפני שיבה תקום והדרת תקום והדרת פני זקן וי"ל משום דאין מפני מיושב אוהדרת ולא תקום אפני זקן והא דאמר התם ורבנן אי כתיב מפני שיבה תקום והדרת תקום והדרת פני זקן כדאמרת הייתי משום דאז על כרחך אמרת הכי והא דאמר בפרק הוציאו לו (יומא דף נב: ושם: ד"ה שאת) ה' מקראות אין להם הכרע שאת ארור מחר משוקדים וקם ולא אמר דקאי אלעיל ולארע היינו משום דהכא כיון דקאי על כרחך נשך אכספך אמרת ה"ה ארבית וכיון דקאי רבית האוכל כמו כן נשך קאי האוכל וכן תתננה כן אבל הנך חמש דלמא לא קיימי אלא אלעיל לבד או אלרע וא"ת התניא פרק שני דזבחים (דף כד.) ולקח הכהן מן הדם באצבעו ונתן קבל או זרק בשמאל פסול ור"ש סבר קבל בשמאל כשר ואמר אביי טעם דר"ש דסבר דקרא דאצבעו דמשמע ימין לא קאי אלא אונתן דלאחריו ולא אולקח דלפניו ולתנא קמא קאי אתרוייהו והשתא מאי שנא מהנך ה' דאין להם הכרע וי"ל דהתם פשטיה דקרא משמע דקאי אולקח מ"מ סבר תנא קמא דקאי נמי אונתן דכתיב קרא אחרינא ולקח מדם הפר ונתן על קרנות המזבח באצבעו דהתם קאי אלבע אנתינה וילמד סתום מן המפורש והיינו נמי טעמא דר"ש*:

גזירה שוה לא צריך. *וא"ת קרא למה לי וי"ל דאין שום אריכות לשון בפסוק אלא שסמך נשך ומרבית זה לזה: **אמרי** הכי נמי. וא"ת והא אין מזהירין מן הדין וי"ל דגזל לאו הניתק לעשה הוא כדאמרינן פרק שילוח הקן (חולין קמא.) ומטעם דאין מזהירין מן הדין הוה מצי למימר לעיל דלא ילפי מהדדי אלא לעדיפא קאמר דאפילו מדינא לא אתי: **אלא** לאו דגזל למה לי לכובש שכר שכיר. וא"ת ולוקמיה בגזל גופיה ובגזל עבדים דלא אתי מרבית ואונאה דאין אונאה לעבדים כדקאמר לעיל (דף נו:) *דהא קרקע היכא דגזלה איתו מן המקרא * אלא משום דלא אפשר לזוז ממקומה אבל עבדי דניידי אע"ג דהוקשו לקרקעות יעבור בלא הגזול *): **לעבור** עליו בשני לאוין. וא"ת ולוקמיה בגזל גופיה ולעבור עליו בשני לאוין וי"ל משום דלא לקי אלאו דגזל משום דניתק לעשה אבל כי מוקמינן אכובש שכר שכיר בהם אינו ענין לקי שפיר וא"ת לקמן בהמקבל (דף קיא:) אמרינן דגזל הכנעני מותר ודרים רעך ולא כנעני וצריכי דאי כתב גזל דלא טרח פירוש דשמא נפלו בירושה או מציאה או מתנה אבל שכר שכיר דטרח כנעני נמי אסור והשתא הא מוקמינן הכא האי לא תעשוק את רעך ולא תגזול כולה קרא בעושק שכר שכיר וי"ל דדריש מדסמיך רעך ללא תגזול ואפקה בלשון גזילה למימר דגזל הכנעני שרי וא"ת והיכי ס"ד למימר דגזל הכנעני אסור דאיצטריך קרא למעוטי אלא בישראל גופיה לא ידענא גזל אלא מרבית ואונאה ורבית שרי בכנעני דכתיב לנכרי תשיך ואונאה נמי דכתיב עמיתך ודרשינן לעיל (דף נט.) עם שאתך בתורה [ובמצות] וי"ל דהוה אסרינן גזל הכנעני מואכלת את כל העמים דדרשינן מהתם בהגוזל בתרא (ב"ק דף קיג:) שגזל הכנעני אסור דדוקא בזמנן שהם מסורים בידך שרי קרא:

שתולה

ד א מיי' פ"ד מהלכות מלוה הלכה א ב:

ה ב מיי' פי"א מהל' שכירות הלכה ב סמג לאוין קפא טוש"ע ח"מ סי' שלט סעי' ב:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואכלך לא תתן במרבית כדקאמרת:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה אם · וי"ל למדרש כו'. נ"ב ורשב"א חולק:

גליון הש"ס

תום' ד"ה גזירה וכו' וא"ת קרא למה לי. עיין נדרים ד' ג ע"א בר"ן ד"ה לנדור נדר:

שימה שימה כצ"ל

[סנהדרין עו.]

[דוגמתו שם וכר"ב לד.]

דברים כד

[וע"ע תוס' יומא נב: ד"ה שאת]

נ"ל דהא דקרקע בדלי"ת מהרש"ס עיין רש"ל ועיין בספר כ"י

[ועי' תוס' סוכה ל: ד"ה וקרקע]

*) [פתחו התוס' בלשון וא"ת ולא כתבו שום פירוק ועיין רש"ל וכן דקדק המהרש"א בתוס' פסחים נו: ד"ה אוויא ועניין זה מצוי בתוס' סוטה לג. ד"ה ועניית וזבחים ה. ד"ה הא ושם ז: ד"ה מה עוד שם מח. ד"ה ואתי עוד שם עט. ד"ה אמרו ושם קטו: ושם כו: ד"ה מלאתן] סד"ה לימא ובב"ב מג: ד"ה שופר ושם פא: ד"ה ממאי ובמנחות ט' ד"ה אין ושם יז: סד"ה מאי ושם לו: ד"ה מה ושם כב. ד"ה במילואים ושם לג: ד"ה ידו ובבכורות יב. ד"ה מה

נושא/מבנה

רבא מתחיל בירורים

על "למה לי" דכתב רחמנא,

בג' תחומים:

① בתחום של לקיחת ממון שלא כדין

② בגמ' ב' "למה לי" דכתב רחמנא

"יציאת מצרים" אצל מדות מסוימות

הבלטת הלאוין השונים

"אי כתב רחמנא..."

נושא

בירור - למה יש צורך לתורה לכתוב

כל ג' הלאוין דגזל (רבית, גזל, ואונאה) ולא

היה די לכתוב ב' וללמוד השלישי מהם

מבנה

נסיון לברר איזהו לאו מיותר

(שיכלתי ללמוד אותו מב' האחרים)

מה = פירכות

*פירוש: (עיין לעיל רש"י ד"ה דאפילו) [illegible]

ובעניינא דשכיר כתיב. °לא תגנובו דכתב רחמנא למה לי? לכדתניא *לא [א] תגנובו על מנת למיקט, לא [ב] תגנובו על מנת לשלם תשלומי כפל. א"ל רב ייִמר לרב אשי: לאו דכתב רחמנא במשקלות למה לי? א"ל לטומן משקלותיו במלח, היינו גזל מעליא הוא! לעבור עליו משעת עשייה. *ת"ר °לא תעשו עול במשפט במדה במשקל ובמשורה "במדה" = זו מדידת קרקע - שלא ימדוד לאחד בימות החמה ולאחד בימות הגשמים, "במשקל" = שלא יטמין משקלותיו במלח "ובמשורה" = שלא ירתיח, והלא דברים ק"ו ומה משורה שהיא אחד משלשים (ושלשה) בלוג הקפידה עליו תורה, ק"ו להין וחצי הין ושלישית ההין ורביעית ההין ולוג וחצי לוג ורביעית הלוג. אמר רבא למה לי דכתב רחמנא יציאת מצרים ברבית, יציאת מצרים גבי ציצית, יציאת מצרים במשקלות? אמר הקב"ה: אני הוא שהבחנתי במצרים בין טפה של בכור לטפה שאינה של בכור אני הוא שעתיד ליפרע ממי שתולה מעותיו בנכרי ומלוה אותם לישראל ברבית וממי שטומן משקלותיו במלח וממי שתולה קלא אילן בבגדו ואומר תכלת הוא, רבינא איקלע לסורא דפרת - א"ל רב חנינא מסורא דפרת לרבינא יציאת מצרים דכתב רחמנא גבי שרצים למה לי? א"ל: אמר הקב"ה אני הוא שהבחנתי בין טפה של בכור לטפה שאינה של בכור אני עתיד ליפרע ממי שמערב קרבי דגים טמאין בקרבי דגים טהורין ומוכרן לישראל, אמר ליה אנא "המעלה" קא קשיא לי: מאי שנא הכא "המעלה" דכתב רחמנא? א"ל לכדתנא דבי רבי ישמעאל דתנא דבי רבי ישמעאל אמר הקב"ה אילמלא *(לא) העליתי את ישראל ממצרים אלא בשביל דבר זה שאין מטמאין בשרצים דיי. א"ל ומי נפיש אגרייהו טפי מרבית ומציצית וממשקלות? א"ל אע"ג דלא נפיש אגרייהו, טפי מאיס למכלינהו: ואיזהו תרבית המרבה בפירות כיצד לקח הימנו חטים בדינר זהב וכו': אטו כל הני דאמרינן עד השתא לאו רבית הוא? א"ר אבהו עד כאן של תורה מכאן ואילך של דבריהם וכן אמר רבא עד כאן של תורה מכאן ואילך של דבריהם. ע"כ °יכין *רשע וילבש צדיק עד כאן ותו לא? אלא אפי' ע"כ יכין רשע וילבש צדיק ע"כ רבית קצוצה מכאן ואילך אבק רבית. *א"ר אלעזר רבית קצוצה יוצאה בדיינין *אבק רבית אינה יוצאה בדיינין רבי יוחנן אמר אפילו רבית קצוצה נמי אינה יוצאה בדיינין, *א"ר יצחק מ"ט דרבי יוחנן דאמר קרא °בנשך נתן ותרבית לקח וחי לא יחיה את כל התועבות האלה עשה, למיתה ניתן ולא להשבון, רב אדא בר אהבה אמר אמר קרא °אל תקח מאתו נשך ותרבית ויראת מאלהיך למורא ניתן ולא להשבון, רבא אמר מגופיה דקרא שמיע ליה °מות יומת דמיו בו יהיה" הוקשו מלוי רבית לשופכי דמים מה שופכי דמים לא ניתנו להשבון אף מלוי רבית לא ניתנו להשבון, אר"נ בר יצחק מ"ט דר"א דאמר קרא

וחי

ויקרא יט · יט (ויקרא י"ט) · שמות כ · ויקרא יט · יחזקאל יח · ויקרא כה · יחזקאל יח

תורה אור

ובעניינא דשכירות כתיב · לאו דגזל "לא תעשוק ולא תגזול" וכל עושק כבישת שכר שכיר הוא : **לא תגנובו דכתב רחמנא למה לי** · לילף מרבית ואונאה שהרי מחסרו ממון לא תגנוב דעשרת הדברות לא קמיבעיא ליה דאזהרה לגונב נפשות הוא כדאמרינן בסנהדרין (ד' פו.) : **למיקט** . לצער : **על מנת לשלם תשלומי כפל**. שרוצה להטעתו ויודע בו שלא יקבל : **לאו דמשקלות** · לא תעשה עול וגו' (ויקרא יט) : **לטומן משקלותיו**. המנה או הפרס טומן במלח להכבידו וכשהוא לוקח במשקל לוקח בהלו : **משעת עשייה**. משעת הטמנה ואפי' לא שקל בהן : **לא ימדוד לאחד בימות החמה כו'**. אין הבאין לחלוק את השדה לא ימדוד המודד לאחד בימות החמה ולאחד בימות הגשמים בחוטו החבל מפני שהחבל לח ~~בימות הגשמים~~ ומתפשט כל לרכו ~~ובימות החמה~~ מתוך יובשו הוא נגמד וקוין: **משורה** · מדת הלח היא : **ירתיח** · אשקומ"א בלעז, שממלא את המדה כשמוציא את היין ולאחר זמן נמלאת חסרה : **יציאת מצרים גבי רבית** · בפרשת בהר סיני : **גבי משקלות** · בקדושים תהיו : **שהבחנתי במצרים** · הרי שבאו עשרה רווקים על מצרית אחת ונתעברה מהן בעשר עיבורין עשר בכורות שהן בכורות של אביהן כולן מתו : **תולה מעותיו בנכרי** · מלוה מעותיו לישראל ברבית ואומר של נכרי הם : **קלא אילן** · צבע הדומה לתכלת ורחמנא אמר (במדבר טו) פתיל תכלת ,ותכלת ,דמיו יקרים שצבוע בדם חלזון שאינו עולה מן הים אלא אחת לשבעים שנה : **סורא דפרת** · סורא היושבת על נהר פרת ואין זו סורא סתם : **גבי שרצים** · בויהי ביום השמיני "כי אני ה' המעלה אתכם מארץ מצרים" : **אלא בשביל דבר זה** · כדמפרש לקמיה שהן מעולים ונאים ואינן נמאסים בשקצים הללו להכי כתב לשון 'עילוי' שמעלה גדולה היא אצלם : **עד השתא** · המלוה סלע בחמשה דינר : **של תורה** · דרך הלואה : **עד כאן יכין רשע וילבש צדיק** · שאם מת והניח לבניו מעות של רבית אין חייבין להחזיר ועל זה נאמר יכין רשע וילבש צדיק והכי תניא לה בתוספתא : **ע"כ ותו לא** · בתמיה כ"ש דרבית דרבנן אין הבן חייב להחזיר : **אפילו ע"כ** · דרבית דאורייתא הוא : **יכין** · האב שהוא רשע וימות ולא יהנה ,והבן שהוא צדיק אינו חייב להחזיר : **ע"כ רבית קצוצה** · וכופין אותו ב"ד להחזיר אם תובעו בחייו : **וחי לא יחיה** · סיפיה דקרא "מות יומת דמיו בו יהיה" : **מגופיה דקרא** · {דבנשך נתן" דיחזקאל} נפקא ליה בהדיא מדכתיב "דמיו בו יהיה" הוקשו לשופך דם כלומר דמים *שנשפך שהעני את חבירו ומת ברעב ,עליו ישובו :

וחי

שתולה מעותיו בנכרי · וא"ת והלא אפילו יהא אמת שהם של נכרי אסור כיון שאין נלוה עם הנכרי כלום ומיהו לפי מה שנביא ראיה לקמן ישראל שיש בידו מעות נכרי והם באחריות הנכרי מותר להלותם ברבית לישראל אתי שפיר אי נמי י"ל דאיירי כגון שאמר ליה חבירו הלויני מעות מן הנכרי ואמור לו שיסמוך עלי או כגון שנתן לו משכנותיו ליתנם לנכרי והוא הלוה לו משל עצמו ואומר שעשה כדבריו :

***שתולה** קלא אילן בבגדו ואומר תכלת הוא · ואע"ג דעובר על מצות ציצית מ"מ איצטריך קרא לעבור עליו משעת תלייה :

יכין רשע וילבש צדיק · אפי' למ"ד רשות יורש לאו כרשות לוקח וליכא שנוי רשות ואפי' הניח קרקעות ומלוה על פה גובה מן היורשין אפ"ה ילבש צדיק כדאמר רבא בריש הגוזל בתרא (ב"ק ד' קיב.) וחי אחיך לדידיה אזהר רחמנא דנהדר לבריה לא אזהר רחמנא :

רבא אמר מגופיה דקרא. אע"ג דרבא משני ריש הגוזל בתרא (שם) אפילו תימא רשות יורש לאו כרשות לוקח ושאני הכא דכתיב וחי אחיך עמך לאו משום דס"ל כר' אלעזר דהא הכא דריש כרבי יוחנן אלא לא בא אלא ליישב הברייתא דהתם למ"ד לאו כרשות לוקח ולכך בסמוך דקאמר רב נחמן מ"ט דר"א לא קבעו הגמרא כמו כן בשם רבא :

מות יומת דמיו בו יהיה הוקשו מלוי ברבית לשופכי דמים. תימה היכי משמע דמיו בו עבירה דשפיכות דמים הלא באוב וידעוני וכמה עבירות דלא שייכי לשפיכות דמים כתיב דמיהם בם וי"ל דמיתורא דדמיו בו דריש דאי לאו הכי למאי כתביה דאי למגמר סקילה ברבית מאוב וידעוני חדא דדברי תורה מדברי קבלה לא ילפינן ותו לא מצינו מיתה גבי ממון ובפרק קמא דתמורה (ד' ו:) יש בספרים וכתב בתריה והוליד בן פריץ שופך דם לפי זה אתי שפיר דהוקשו בהדיא*:

אי

עין משפט
נר מצוה

ז א ב מיי' פ"א מהל' גניבה הלכה ב סמג לאוין קנה טוש"ע ח"מ סי' שמח סעיף א :

ז ג מיי' שם פ"א הל' ג סמג לאוין קנב טוש"ע ח"מ סי' רלא סעיף יח:

ח ד מיי' שם הלכה ז טוש"ע שם סעיף יא :

עיין במפרשי הש"ס שהאריכו בכוונת דיבור תוס' זה

ט ה מיי' שם טוש"ע שם סעיף ו :

י ו מיי' פ"ב מהלכות מלוה ולוה הל' ה סמג לאוין קצג טוש"ע י"ד סי' קס סעיף ג :

יא ז מיי' שם פ"ד הלכה ג סמג שם טוש"ע י"ד סי' קסא סעיף ו :

יב ח מיי' שם פ"ו הלכה א סמג שם טוש"ע שם סעיף א :

יג ט מיי' שם הלכה ה ופ"ד שם הלכה ג סמג שם טוש"ע שם סעיף ה :

יד י מיי' שם פ"ד הלכה ו ופ"ו שם הלכה א טוש"ע שם סעיף ג :

מסורת
הש"ס

ויקרא יט:יג
לא תעשוק את רעך ולא תגזול לא תלין פעולת שכיר אתך עד בקר

*ר' ירמיה מח: רב אשי

[תוספתא דב"ק פ"ו ושם איתא תגנובו וכ"א ברא"ש והוא נכון עיין סנהדרין פו.]

ב"ב פט:[ע"ש]

נ"ל ושלשה

[עי' תוס' מגילה כח:ד"ה אלמנה]

[בקרא כתיב יכין וצדיק ילבש ועי' ב"ק קיט.]

[לקמן סז.]

[תמורה ו:]

הגהות הגר"א
[א ב] גמ' הגנוב · נ"ב תגנובו :

[וע"ע תוס' סנהדרין פה. ד"ה וכתיב וכו']

נושא
למה כתיב "יציאת מצרים" בהג"כ
ב —
1) רבית
2) ציצית
3) משקלות

מבנה
I-II ב' שלבים בבירור השאלה
△ (מזקב)
שאלות של ר' חנינא
▽ תשובות של רבינא

נושא
I - למה כתב רחמנא יציאת מצרים בשרצים
II למה בחרה התורה במלה "המעלה" (אתכם מארץ מצרים) בקשר לשרצים במקום המלה 'הוצאתי' (אתכם מארץ מצרים)

נושא
מח' ר"א ור' יוחנן אי רבית קצוצה יוצאה בדיינים

מבנה
◇ מ"ט דר' יוחנן דר"א

* נ"ל דהכי קא דריש "דמיו, בו יהיה" "דמיו" = דמים שנשפך "בו יהיה" = עליו ישובו

* נלע"ד - וכן הוא פירוש המש' נקתני "ואיזהו תרבית" - היינו איזהו תרבית דרבנן